

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב כסלו תשפ"ב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:11 תל-אביב: 4:25 חיפה: 4:15 מוצאי שבת: ירושלים: 5:24 תל-אביב: 5:25 חיפה: 5:23 ר"ת: 6:02

פרשת תולדות

אמת

"עלינו להיות אמיתיים..."

סיפר תלמיד חכם: כאשר ביקשו מהגרי"ש אלישיב זצ"ל לסדר קידושין או לשמש כסנדק בברית מילה, העמיד דרישה נחרצת שלא לצלם בשעת האירוע במצלמת וידאו. ועמד בתוקף על כך וביקש מבני ביתו ומקורביו לבדוק ולהקפיד שאיש אינו מצלם באופן זה.

אותו ת"ח שאל את הרב אלישיב מדוע הוא מקפיד כל כך שלא לצלם בוידאו? והשיב: "הצטרפתי לקול הקורא של גדולי ישראל שאסרו צילומים אלו. עלינו להיות אמיתיים ולנהוג בעצמנו כפי שאנו מורים לאחרים. כיצד יתכן שאחתום על קריאה מסויימת ואני עצמי לא אקפיד על הדבר?"

מתוך מאמר

"לרמות זה השחתת המדות..."

הגאון רבי יצחק דוב קופלמן זצ"ל (ראש ישיבת לוצרן בשוויץ) השריש בתלמידיו את המדה שהיתה טבועה בדמו - מדת האמת! וסיפר אחד מתלמידיו על בחור אחד מהישיבה, מחסידי גור, שחשקה נפשו לנסוע לרבו כ"ק האדמו"ר בעל הבית ישראל להסתופף בצלו בחג השבועות.

התלמיד ידע שראש הישיבה לא יתן לו לנסוע באמצע הזמן, מה עשה? הוא נשכב במיטתו ימים ספורים לפני החג כמי שלא חש בטוב, וכן סבר, יהיה ניתן לו לשוב לבית הוריו שבארץ ישראל.

ואולם, בדרך לא דרך, התוודע ראש הישיבה הרב קופלמן ל"תרגיל" של הבחור. הוא קרא לו ואמר לו שיחה נוקבת, כאשר בתוך הדברים אמר לו: "היית צריך לומר שברצונך לנסוע לרבי, ואמנם אני לא הייתי מאפשר לך לנסוע, אך אז אם לא היית מציינת, ונוסע בכל זאת לרבי, היה בזה חוסר ציות גרידא. אבל לרמות זה יותר גרוע מכך, שכן חוסר ציות הוא יצר הרע" מובן, אבל לרמות - זה משחית את המדות לכל החיים..."

הלמות עמלים

להיות אמיתי במעשיו ובדיבוריו עם הזולת!

נלמד מהפסוק: "אולי ימושני אבי והייתי בעניו כמתעתע" (כז-יב)

ואמרו חז"ל: כל המחליף בדיבורו [רש"י: משנה בדיבורו שלא יהיה ניכר] כאילו עובד עבודה זרה. כתיב הכא "והייתי בעניו כמתעתע" וכתיב התם (חבקוק ג) "הבל המה מעשה תעתועים" (סנהדרין צב.). לאור דברי חז"ל אלו, הכיצד שינה יעקב בדיבורו! התשובה היא כפי שכתב רש"י (מכות כד): לא רצה [יעקב] לשקר מתחילה... אלא שאמו הכריחתו ועל פי הדיבור, כדכתיב "עלי קללתך בני" ומתרגמין "אלי אתאמר בנבואה".

מובא באורחות צדיקים: אמר החכם, תדיר תשים את האמת לעומתך. רצונו לומר, שיעשה סימנים לעצמו, כגון לעשות משא ומתן שיזכור שלא ישקר, יכתוב בכתב, ויביא אצלו אותו כתב, ויראה בו קודם משאו ומתנו, וכן יכתוב בבית מדרשו ועל שולחנו, שיזכור ולא ידבר שקר וכדי שלא ישכח לדבר האמת. וכן עשה חכם אחד, כתב על כתלי ביתו ובבית מדרשו בכל הכתלים למעלה: זכור יום המיתה ולא תחטא. ומי שאינו מדבר אלא אמת, יחיה ויאריך ימים וינצל. סמך לדבר מה שאומר הפסוק: וה' אלוקים אמת, הוא אלוקים חיים ומלך עולם" (ירמיה י-י). ואם לא ידבר אלא אמת, ינצל כל ימי חייו, דכתיב: "תורת אמת היתה בפייה ועוולה לא נמצא בשפתיו"...

גם אם מתכוון אדם להגיע לאמת באמצעות דברי שקר, כגון להשיב ממון השייך לו, גם זה נכלל באיסור שקר כמו שאמרו חז"ל (שבועות לא.): מנין לנושה בחברו מנה שלא יאמר אתבענו במאתים כדי שיודה לי במנה, תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק".

עפ"י? ביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את הפסוק הנאמר על אהרן הכהן (מלאכי ב-ו) "ועוולה לא נמצא בשפתיו". מדוע לא נאמר ועוולה לא נמצא בו" אלא "בשפתיו" דווקא?!

אלא, שבא לרמוז לנו לאמרת חז"ל דלעיל, שאפילו באדם צריק וישר שלא תמצא בו שום עוולה, אלא רק בשפתיו לא דיבר אמת, גם עליו מזהיר הכתוב להרחיק מדבר שקר, אף שמטרתו בדבר השקר להגיע באמצעותו לחקר האמת, אעפ"כ גם מדיבור כזה יש להתרחק.

כ"ק האדמו"ר רבי שאול ממודז'ץ זצ"ל היה אומר: מה טעם דגים שבים אומרים את הפסוק (תהלים קיז): "ואמת ה' לעולם" כמבואר בגמרא (פסחים קיח:) מה ראו לשבח את הקב"ה דוקא במדת האמת?!

אלא משום שדרכם של הדגים להיות מכוסים מעיני בני אדם ולכן לא שולט בהם עין הרע כידוע, וכל ענין השקר קיים רק לעיני בני אדם אבל בחדרי חדרים שאין לאדם את מי לרמות הריהו נוהג כפי שהוא באמת, ולכן הדגים שמכוסים מעיני האדם ראוים הם לשבח את ה' במדת האמת.

עלון השבוע פרשת תולדות הוקדש לעילוי נשמת
מרת אליס בילא ע"ה בת ר' יצחק זצ"ל אלמנת הרה"ג ר' סלימן ששון זצ"ל
נלב"ע ג' כסלו תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הזקוק לישועה!

נלמד מהפסוק: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (פרק כה-כא)

וכתב הרשב"ם: "לנכח אשתו" - פירוש בשביל אשתו. וביאר דבריו הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל (בספרו משך חכמה), כי יצחק היה בטוח שיהיה לו זרע, שהרי הבטיח השי"ת לאברהם "וקראת את שמו יצחק והקימותי בריתי איתו... לזרעו אחריו" וכל חששו היה כי יתכן שיתנו לו בן מאשה אחרת. לכן התפלל כפי שהובא במדרש (פר' סג) שהיה אומר: רבונו של עולם, כל בניס שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו. וכך פירש גם הספורנו: אף על פי שהובטח על הזרע שיירש, התפלל להשי"ת שיתן לו אותו הזרע מזאת ההגונה הנצבת נכחו.

לאור דברי חז"ל שיצחק היה בטוח שיהיה לו זרע וכל בקשתו היתה שיהיה לו מן הצדקת הזו, ולאור דברי רש"י שהרבה והפציר בתפילה, יש להתבונן, מה ראה על ככה להפציר כל כך בתפלה, על דבר שלכאורה אינו אלא מעלה גרידא?!

אלא רואים מכאן יסוד גדול בתפלה, שאל לאדם להיות "חסכן" בתחנונו ובקשותיו מאת השי"ת ו"להסתפק במועט", אלא עליו להפציר ביותר בבקשת הטוב ביותר בשבילו ובשביל זולתו.

גם הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל עמד על נקודה זו (בשיחות מוסר - מאמר נט) והביא מה שדרשו חז"ל בגמרא (תמורה טז). על תפלתו של עתניאל בן קנז דכתיב "ויקרא יעבץ לאלוקי ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית גבולי והיתה ידך עמי ועשית מרעה לבלתי עצבי ויבא אלוקים את אשר שאל" (דה"י י-א, ד, ו). ודרשו חז"ל: "אם ברך תברכני" - בתורה. "והרבית את גבולי" - בתלמידים. "והיתה ידך עמי" - שלא תישכח תלמודי מלבי. "ועשית מרעה" - שיזדמנו לי רעים כמותי. "לבלתי עצבי" - שלא ישגבני יצה"ר מלשנות. אם אתה עושה כן, מוטב. ואם לאו, הריני הולך בנסיסי לשאול [=הריני מת בעצבוני. רש"י]. מיד: "ויבא אלוקים את אשר שאל".

למדנו מתפלתו של עתניאל בן קנז - אומר רבי חיים שמואלביץ - שהבקשה צריכה להיות על המדריגה הגבוהה ביותר: על אף שהיה עתניאל משופטי ישראל, ושלושת אלפים הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה החזיר בפלפולו, לא היה "שבע" ומסתפק במה שיש לו, אלא היה "רעב" ומבקש הכל. ורעבונו היה באופן שאם אין לו "הכל" הרי הוא אומלל והולך לשאול. משום כך זכה שתתקבל תפלתו.

וכן מצינו באיוב שעל-אף מצבו הנורא והאיום, ביסוריו העל-אנושיים, וביותר, במה שהיה מסור ביד השטן, אעפ"כ לא היתה תפילתו ובקשותיו להפטר מיסוריו. הוא לא הסתפק בזה, אלא ביקש "מי יתנני כירחי קדם"... והיינו שביקש את תכלית השלימות והטוב של ירחי קדם כעובר במעי אמו. ירחים שהם כחיי העולם הבא ממש.

רואים מכאן תפלה מהי. שכשאדם מתפלל לפני הקב"ה אין לו לבקש לשליש ולרביעי, אלא עליו לבקש על המצב הטוב ביותר שאין למעלה ממנו, כי לכך נוצר.

וכן בסיום ברכת המזון מבקשים אנו: "הרחמן הוא יברך... כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, כן יברך אותנו כולנו יחד בברכה שלימה". לא פחות מכך! זו צריכה להיות בקשתו של האדם, שיגיע למצב מושלם כמצבם של האבות הקדושים.

הוא שנאמר: "אנכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו" (תהלים פא-יא). ופירש רש"י: "הרחב פיך לשאול כל תאוות לבך ואמלאהו ככל אשר תשאל". כלומר: כמו שהעלה הקב"ה את ישראל ממצרים ונשתנה מצבם מקצה לקצה, כך יהפוך מצבך מאפילה לאור גדול. אך "הרחב פיך" - שאל ממנו כל תאוות לך והוא ימלא שאלתך.

סח הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל: חייב אדם להאמין באמונה שלימה, שבאיזה מצב שיהיה, תפלתו נשמעת, ויש לה הכח לפעול ישועות! פעם שוחח עם חולה שהרופאים נתיאשו ממנו ואמר לו: כתוב בתהלים (קכא-ב) "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ" ולכאורה היה מספיק אם יכתב "עזרי מעם ה'" ולאיה צורך הוסיף דוד המלך "עושה שמים וארץ"?!?

אלא הביאור הוא, שהרי שמים וארץ ברא הקב"ה יש מאין. ולומדים מכאן שאפילו אם עפ"י הטבע לא רואים שום אפשרות להצלה, בכל זאת אפשר לפעול ע"י התפלה שישלח לו הקב"ה את עזרתו בבחינת יש מאין.

בדרך זו המשיך רבי משה והסביר את גדלותו של יהושע שהעמיד חמה ממהלכה. אינשי דעלמא סבורים כי גדלותו של יהושע היתה בכוחו להעמיד את החמה, אבל לאמיתו של דבר יש לראות את גדלותו של יהושע בכך שהתפלל וביקש כזה דבר שהוא נגד טבעו של עולם, שהרי לאנשים מן השורה לא יעלה כלל במחשבתם להתפלל על דבר כזה. ואילו מעלתו של יהושע היתה לבקש על זה כמו שאנו מבקשים על דבר רגיל. לפי שהיתה ליהושע השגה חושית ביכולתו של הקב"ה לשנות את הטבע כרצונו ואשר בכוחה של תפלה לפעול אף זאת. ומכח אמונתו הגדולה בזה זכה שתתמלא בקשתו.

כוונה ראויה ב"תפלת הדרך"

פעם אחת עשה הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את דרכו באוניה מצרפת לאנגליה. באותה אוניה נסע גם רבי אהרן גודמן מראשי "אגודת ישראל" העולמית. אך הם לא התראו כל העת, ולא ידעו כי הם נוסעים יחדיו.

במהלך הפלגתם, התחוללה בים סערה עזה וכל הנוסעים סבלו קשה ונתקפו בתופעות של מחלת הים. כשהגיעו לחוף של אנגליה וירדו מהאוניה, הבחין הרב גודמן ברבי אלחנן, ניגש אליו בשמחה וברכו לשלום, כשהוא מתעניין ושואל בחרדה: "איך עברה הנסיעה על הרבי, הלא היינו כולנו חולים עד כדי פיקוח נפש?"

הגיב רבי אלחנן בתמיחה: "מוזר! אנכי לא סבלתי מהתופעות. הדרך עברה עלי ב"ה בצורה נוחה מאוד! אין זאת אלא שכפי הנראה לא אמרתם "תפלת הדרך" בכונת הלב הראויה..."

אור אלחנן

הרבה והפציר בתפלה...

פעם אירע שאחד מתלמידיו של הצדיק רבי שלמאן מוצפי זצ"ל, שהיה ממונה על צרכי ציבור ואחראי על ארגון השיעורים, חלה אנושות, והרופאים לא מצאו תרופה לחוליו.

התבטא על כך רבי שלמאן: "תלמיד זה ממונה על צרכי רבים, ועתה כשחלה נמצאים הרבה טובלים מכך, הרי זו צרת רבים, והדבר נוגע לכולנו".

ערך רבי שלמאן לימוד מיוחד לרפואתו במשך כל הלילה. בחצות פתח את שערי ההיכל, ובמשך שעות ארוכות התפלל וערך יחודים והרבה בקשות עד עלות השחר. באותו שבוע קם החולה מחוליו וממטתו.

עולמו של צדיק

"אלוקים מאזין תמיד לקול בכיות..."

בני זוג שביקשו להתגרש באו למעונו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל כדי להשיח בפניו את המעיק על לבם ולבקש הסכמתו לצעדס הגורלי. "נשואים אנו זה למעלה מעשר שנים וילדים אין לנו" - התלוננו בני הזוג - "ומאחר ורוצים אנו בזרע של קיימא, החלטנו להתגרש, הן אף ההלכה מורה כן".

ביטל רבי אריה את טענתם וכה אמר להם: חיזרו נא לביתכם, גשו למשקוף ביתכם, הניחו ידכם על המזוזה והרבו בתפלה, תחינה ובקשה מריבונו של עולם מעומק לבכם שיגמול עמכם חסד ויפקדכם בן. יש אלוקים בשמים והוא מאזין תמיד לקול בכיות, רחמיו נתונים לבניו השרויים במצוקה. הרבו נא במעשי צדקה וחסד והגומל לחייבים טובות, יגמלכם טוב".

נפרדו ממנו בני הזוג מאושרים ועשו כעצתו. ואכן לפקודת השנה נפקדה האשה בבן זכר למזל טוב...

צדיק יסוד עולם

ברכה מעולה ומושלמת, היא זו הבאה מתוך שמחה וטוב לבב! נלמד מהפסוק: "ועשה לי מטעמים... ואכלה בעבור תברכך נפשי" (פרק כז-ד)

וכתב רבינו בחיי אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת. כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל: "אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה..." [ובספר איש לרעהו (עמ' רנ"ב) הטעמנו, לפי"ז, שלכן ביקש יצחק דוקא ציד של בשר, ולכן הובא לו גם יין. כדי שתהיה הברכה מתוך שמחת הנפש שהרי "אין שמחה אלא בבשר ויין"...]

צריך להבין: מהו הכח הגדול שיש בברכה, או, להבדיל, בקללה. מה יש בכוחו של הצדיק [או אפילו ה"הדיוט"] לפעול בברכתו, או בקללתו, הרי כבר הבטיחנו הש"ת בתורתו: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'. והקללה אם לא תשמעו" (דברים יא), נמצא שהכל תלוי בקיום מצוות ה' ומה תועיל ברכה או קללה של אדם?!

ביאר זאת הגאון **רבי זלמן סרוצקין זצ"ל** (בספרו **הדעה והדיבור - ח"א**) כי המברך מעורר בברכתו ובתפלתו את כוחות הטוב שבמתברך שישמרו את מצוות ה', וממילא יכלל בברכה האמורה בתורה. וכן המקלל מעורר את כוחות הטומאה שבאדם ומחטיאו ואז נכלל בקללה האמורה לעוברי רצון ה'.

וכבר עורר הגה"צ **רבי ירוחם לייבוניץ זצ"ל** (בספרו **דעת תורה**) "כי לא כפי שרגיל אצלנו שהולכים אצל "איש צדיק" לבקש ממנו "ברכה" וחושבים כי הצדיק ודאי יש לו "קופסה" מלאה ברכות ומבקשים ממנו שיתן לו אחת מהם... ללא כן הוא הדבר. גם לברכות יש מהלך וסדר. הברכה תגיע רק לזה המוכן והמותאם לזאת הברכה, אבל בשום אופן לא ישיגנה זה שאינו ראוי לה, ולא תחול על זה שאינו מותאם לה.

והוספנו לבאר בס"ד, שאת המסר הזה ניסה יעקב אבינו להעביר לעשיו כששלח אליו מלאכים לאמר: "עם לבן גרתי" - ותר"ג מצוות שמרתי - ולא למדתי ממעשי הרעים. ויש להבין: הרי ביקש יעקב לפייסו בזה ולשכך את כעסו, על לקיחת הברכות, ולא מובן מה איכפת לו לעשיו אם למד ממעשי לבן או לא?

וביותר תמוה, בהמשך שאומר לו יעקב: "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד וכו' ואשלחה להגיד לאדוני למצא חן בעיניך" וכי במה אמור למצוא חן בעיני עשיו, בזה שהתעשר בבהמות, ונתקיימה בו עכ"פ, חלק מברכת יצחק?!

אלא זאת ביקש יעקב ללמד את עשיו: ברכות הם ענין שמימי ורוחני, הם אינם תלויים במאווייו של האדם או בתכסיסיו ותחבולותיו. גם רמאות מתוחכמת ביותר לא תוכל להשיג ברכות שלא ראיות לרמאי, כמו גם ישרות ותמימות מוחלטת לא יוכלו למנוע ברכות מהראוי להם. והראיה שהביא לכך יעקב: עם לבן הרמאי גרתי ולא למדתי ממעשיו, אלא נהגתי עמו בשלימות התמימות והיושר, ובכ"ז התעשרתי למרות כל תחבולותיו לנשלני. שכן מי שראוי לברכות ישיגם למרות הכל. וא"כ אין לך סיבה לשנוא אותי על לקיחת הברכות, כי, כאמור, ברכות לא לוקחים בכח ובתכסיסי רמאות. אלא מי שראוי להתברך ישיגוהו הברכות למרות הכל.

ורמז לכך אמרנו מהפסוק הנאמר בתורה "ובאו עליך כל הברכות אלה והשיגוך"... מה פשר הלשון "והשיגוך"? לכאורה זה מיותר! אלא ללמדנו שגם אם מאן דהו יעשה את כל התחבולות למנוע הברכות מזולתו, לא יעזור לו מאומה, אלא בכל מקרה ישיגו הם אותו, אם הוא ראוי להם...

"מלך עוזר ומושיעי"

סיפר הגאון **רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל** כהאי לשנא: "זה עתה יצא מביתי יהודי שסיפר לי מעשה שהיה ברבי הזקן **רבי דוד משה מצ'ורטקוב זצ"ל**:

בהיות רבי דוד משה ילד קטן כבן שלוש שנים, הגיע לחדר ההמתנה של אביו, הוא **"כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל**, יהודי שרצה לשוחח עם הרבי. לפני שנכנס אותו יהודי לחדרו של הרבי, שאל אותו הילד הקטן דוד משה: "מה ברצונך לבקש מאבא?"

השיב היהודי: "הנני זקוק לברכת ישועה". ביקש ממנו הילד: "כאשר תצא מעם פניו של אבא אמור נא לי מה אבא אמר לך".

לאחר שיצא היהודי מחדרו של רבי ישראל מרוז'ין שאל אותו דוד משה הקטן: "מה אמר לך אבא? השיב: "הרבי אמר שהקב"ה יעזור?" שאל הילד: "ומה יהיה עד שהקב"ה יעזור?" "אינני יודע"... השיב הלה בגיגום.

ביקש הילד: "חזור נא לאבא ושאל אותו". חזר היהודי לרבי ישראל ושאל את שאלתו של דוד משה הקטן. השיב לו הרבי לשאלתו ואמר:

"הקב"ה יעזור גם עד אשר יעזור, ופסוק מפורש הוא: "כי לא אעזבך עד אשר אם עשית את אשר דיברתי לך" (בראשית כח-טו) ופירושה של דברים, שהקב"ה יעזור גם עד אשר ישלח את הישועה השלימה.

בדרך עץ החיים

עת רצון לברכה...

סיפר הגאון **רבי יהושע קרלינסקי**: "פעם אחת עזרתי לרבי **חיים יצחק פופקא זצ"ל**, מוותיקי תלמידי ישיבת ראדין, להתעטף בטלית לפני תפלת שחרית בבית מדרשו, בירך אותי הרב פופקא כאות תודה על עזרתי, והוסיף, שזוכר הוא מעת לימדו ושימושו את רבו **החפץ חיים** בראדין, שהחפץ חיים אמר שברכה צריך לבקש בעת שעושה מצוה.

וסיפר אחד מנכדי **הרב ישראל יצחק משי זהב זצ"ל**: באחד מימי נידודיו של החפץ חיים למכור את ספריו, הגיע הח"ח לעיר קרלין והתארח בביתו של רבי ישראל יצחק משי זהב.

כשרצה להשתמש באחד מן הכסאות שבבית, הבין הח"ח שאין דעתה של עקרת הבית נוחה מכך שישתמש בכסא זה. לשאלת הח"ח לפשר הדבר, נענתה האשה ואמרה ביראת כבוד: "על כסא זה יושב בעלי, ואינני מניחה לאף אחד להשתמש בו מבלעדי..."

כשנוכח הח"ח בכנות הדברים שיצאו בתמימות טהורה מאשה כשירה המכבדת כל כך את בעלה, נענה ואמר לה: בזכות הכבוד הגדול שאת כה מכבדת את בעלך, תזכו להתברך בזרע של קיימא.

היה זה כבר שנים רבות לאחר נישואיהם של בני הזוג, הללו, ולא זכו עדיין להתברך בדבר ישועה ורחמים. ועתה, מיד לאחר ברכתו של הח"ח נפקדו ונולד להם בן יחיד, שממנו באו לעולם דורות ישרים ומבורכים, בהם מהבולטים ביהדות החרדית בעיה"ק ירושלים.

הלמות עמלים - ח"ב

"מברך אותו בתור כהן..."

סיפר בנו של **רבי שלמן זלמן הכהן דולינסקי זצ"ל** (ותלמיד הסבא מקלם), כי בעודנו נער יצא עמו אביו באחד מלילות החורף המושלגים מחוץ לעיר. כשחזרו, ראו עגלה טעונה משא כבד באה לקראתם והעגלון הולך בצד העגלה, רבי שלמה זלמן הלך אחרי העגלון כשהוא ממלמל בלחש דבר-מה בשפתיו. תמה הבן ושאל לפשר מעשהו.

השיב לו אביו: הרי עגלון זה יוצא לדרך בלילה ובמזג אויר קשה. בני משפחתו בודאי מחכים לו בבית, לכן אני מלווה אותו ומברך אותו בתור כהן בברכת כהנים באהבה, שלא יאונה לו כל רע, ויגיע לשלום לביתו בגופו ובממונו...

תה"מ

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מילה בסלע – שתיקה באלפי אלפים

הוא לא היה מופתע - זה היה לגמרי צפוי. הם הבינו אותו, אפילו השתתפו בצערו, אבל תבעו את פרעון החוב. האומלל הודיע להם שהוא לא מתחמק, אלא לוקח על עצמו לעמוד בהתחייבות עד הפרוטה האחרונה.

כדי לעמוד בהתחייבות שקע בגלגולים, אך נצר את פיו. לא דיבר מילה. אפילו לאשתי לא אמר כלום. גם כאשר שאלה מה קורה פה? מי? הסיט את הנושא. 'לשון-הרע'... והיא, סברה וקיבלה. זהו. לא שואלים ולא מדברים כלום.

לשניהם לא היה קל, אבל האשה העריכה את בעלה שמתמודד עם תיק-כבד ואפילו לא משתף אותה בקשיים שעוברים עליו. ובעצם, אין לה שום מושג...

* * *

החודשים התגלגלו להם, ויום אחד התקבלה בבית שיחת טלפון נרגשת מקרובי משפחתם בחו"ל. הם מזמינים אותם לחתונה, והכרטיסים בדרך... לאחר דיון הוחלט שרק האישה תטוס, ובעלה יישאר בארץ עם הילדים.

במהלך שהות האשה בחו"ל, צעדה יום אחד ברחוב ולפתע: פנים מוכרות. מוכרות מאוד! עוד רגע וקריאת הפתעה נמלטה מפיה - השכנה לשעבר! מכל האנשים שיש באמריקה הגדולה פגשה דווקא אותה!

והשאלות בקעו אינסטינקטיבית: לאן נעלמתם? למה אתם לא שומרים על קשר? בכלל לא שמענו שאתם עומדים לעזוב!

השכנה נעצה בה עיניים מבולבלות וניסתה לאמוד את פְּנוּתָהּ. במשך חודשים ארוכים היא פוחדת בדיוק מהרגע הזה, שמישהו מ"החיים הקודמים" יפגוש אותה, ינעץ בה עיניים חודרות ויסנן מבין שיניו: 'הנה אשתו של הגנב!...' אך ראה זה פלא: השכנה מתייחסת אליה כאחד האדם! בחביבות, ללא כל רמז לעוינות - ועוד מדובר באשתו של 'הקרנב הראשי'!

* * *

השכנה חזרה הביתה במצב רוח מרומם, וסיפרה לבעלה על הנס. על הפגישה המפתיעה, ועל העובדה המדהימה שהשכנים הניזוקים לא שומרים להם טינה. כנראה שהם מוֹדְעִים למצבם החמור ומאמינים שבאמת אינם 'גנבים'.

הלווה התרגש אף הוא. חקר ודרש כל פרט. ביקש לשמוע שוב מה שאלה עליהם? ומה התשובות שקיבלה? וגם הוא היה חייב להסכים עימה, שהשכנים לא כועסים עליהם כלל.

כוחות חדשים ורעננים נמסכו בנפשו החבולה. פרץ של אנרגיה עטף אותו והוא הרגיש חייב להוכיח לשכן הצדיק שהוא אכן לא גנב! הוא יצדיק את האמון שהשכן נתן בו! אזר עוז ותעצומות והפך את העולם עד שהצליח לגייס כספים. ולפני שעלתה אשת האברך לטיסה חזור, כבר היו בידה כל הכספים שהלווה היה חייב להם!

כותב לנו קורא-נאמן: לאחרונה התגלגל לידי עלון "איש לרעהו" ישן - אב תשס"ה (והודפס בהרחבה בספר איש לרעהו ח"ב - פרשת תצוה), בו קראתי סיפור מדהים, חשבתי שכדאי שתחזרו להדפיסו כי הוא מאוד מחזק, הנה הוא לפניכם בקצרה:

יחסי שכנות ייחודיים שררו בין שני השכנים אשר התגוררו בבנין במרכז הארץ. מידי פעם היו המשפחות מְלוּוֹת זו לזו מצרכים חסרים, או שומרים על הילדים אחת לשנייה.

שכן אחד היה בעל-עסק שעמל לפרנסתו מבוקר ועד ערב, והשני תלמיד-חכם שמעולם לא התערב בענייני פיננסים ועסקים. ההיכרות שלו עם הבנק הסתכמה בהקמת הוראות-קבע עבור מוסדות הלימוד של הילדים - ובדאגה מחשש 'אוברדרפט'...

* * *

יום אחד פנה בעל העסק לשכנו, וביקש ממנו לחתום עבורו עֶרְבוּת. הסכום אמנם היה מאוד גבוה עבור המושגים של מיוזענו האברך, אבל מצוקתו של השכן - שניכרה היטב על פניו - הכריעה את הכף. האברך היה משוכנע שמוטל עליו להתגייס לעזור לשכן כה קרוב, אשר טוב מאח רחוק! ואולי הייתה זו מין תמימות נעורים שבית-הספר של החיים גובה עליה טבין ותקילין?

שבועות ספורים חלפו. הלווה נעלם. "כאילו בלעתו האדמה" - ולא לתפארת המליצה בלבד.

זה היה לא פחות ממדהים. הדירה של הלווה הייתה ריקה מאדם - הוא, אשתו והילדים פשוט נעלמו.

מאז שחתם האברך על הערבות לא שמע מהלווה פרטים לא לגבי ההלוואה, ולא לגבי שאר ההתפתחויות הדרמטיות. ושמא הלווה עצמו לא ידע בשעה שהחתים אותו מה עשוי/עלול להתפתח?

* * *

שמועות החלו להתפשט על גובה ההלוואות שהאיש הותיר אחריו. אבל רק אדם אחד מבוהל עד אימה ידע באמת את גובה הסכום של **אחת** ההלוואות. זה הספיק לו כדי להבין את גודל השבר. הוא לא היה צריך לשמוע כמה ההלוואות **נוספות** ישנן.

אף אחד לא ידע היכן הלווה. באופן טבעי שיערו שהוא נמלט לחו"ל. הבינו את שאמר ללא מילים: נא להתיאש מן הכסף - ויפה שעה אחת קודם.

* * *

חודש בלבד חלף, וְהַמְלוּים נקשו על דלת ביתו של האברך הערב.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il